

ՏԱՍՏԵՆԻ ԶՈՐՐՈՐԳՔ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարեկանը 6 ռուբլ:
Աւանդին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ. Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Յայտի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրարանշար ըստ 2 կոպէկի:

ԲՈՎԱՆՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Եկեղեցական ծխական
ուսումնարանների ծրագրերը: Ներքին լուրերը.—
ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Թիֆլիս, Նամակ Թիֆլիս.
Քիւրդի. Արտաքին լուրերը.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—
ՀԵՌԱՊԵՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱ-
ՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կենսական պատկերներ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ-ԾԽԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ
ԾՐԱԳՐԵՐ

Եկեղեցական-ծխական միջնակարգ և երկրորդական
ուսումնարանների ծրագրերը պատրաստած ծր-
ագրերը հրատարակեցաւ դպրոցական կանոն-
ների հետ միասին: Ծրագրեր մէջ մանրամասն ու-
րուցված է դասընթացի նիւթը, ինչպէս երևում
է, կազմելու ի նկատի են ունեցել միայն սահ-
մանները որոշել: Աւելի ուշադրութիւն է դար-
ձրված ուսուցչներին տրվող հրահանգների վրա:
Ծրագրեր մէջ մանրամասն են հետևեալ առարկաները:
Միջնակարգ դպրոցներին համար. կրօն,
հայոց լեզու, ռուսաց լեզու, թուրքականութիւն,
երկրագործութիւն, վաղաճապութիւն, գծագրութիւն,
և օրիորդաց դպրոցներում՝ ձեռագործութիւն:

Երկրորդական դպրոցներին համար. այդ
բոլորին աւելանում են և հետևեալը. հայոց պատ-
մութիւն և Հայաստանի աշխարհագրութիւն, ռու-
սաց պատմութիւն և Ռուսաստանի աշխարհա-
գրութիւն, ընդհանուր աշխարհագրութիւն և բնա-
կան պատմութիւն: Տղայոց ուսումնարաններում
դ. և ե. տարին գծագրութիւն չի լինի, ինչպէս
և օրիորդաց դպրոցներում նոյն տարիներում չեն
լինի երկրագործութիւն և գծագրութիւն:

Կրօնի ծրագրերը կազմված է աւելի մանրամա-
սն: Կրօնի մասին ծրագրի սկզբում ասած է հե-
տևեալը: Եկեղեցական ծխական ուսումնարանում
աւանդելիս յեկեղեցական ծխական ուսումնարանում
պարտի լինի ուսումնարանը:

Հայոց լեզուն առաջին տարին սկսվում է բա-
նաւոր վարժութիւններով: Ներկայանալով ուժ տա-
րեկանից պակաս եթէ լինեն, չեն ընդունվի ա.
բաժանմունքի մէջ, ուրեմն կը նշանակէ, թէ դըպ-

րոց մանկ ցանկացողների համար մայրենի լե-
զուով կարգաւ և գրել իմանալը պարտաւորեցուցիչ
է նոյն իսկ մինչև ուժ տարեկան հասակը: Այդ
դէպքում քաղաքներում մանկական պարտեզները,
կրթի նախապատրաստականներ միջնակարգ դըպ-
րոցների համար մեծ օգնութիւն կարող են ցոյց
տալ: Դ. տարվանից սկսվում է և գրաբար լեզուն:
Հայոց լեզուի ծրագրի մանրամասնութիւնները
սովորական են: Դասագրքերը որոշված չեն:

Ռուսաց լեզուն սկսվում է առաջին տարվայ եր-
կրորդ կեսամսակից բանաւոր կերպով: Գրագիտու-
թեան ուսումը սկսվում է երկրորդ տարվայ եր-
կրորդ կեսամսակից, չորս ուսումնարանները տարբեր
լեզուաց ի միում ժամանակի անշարժար ինն է
յայնպիսում չըջանի յորում պահանջի ի մանկանց
լարել դամնայն մտաւոր զորութիւնն իւրեանց:
Դ. և ե. տարիներին համար գրութիւն և ընթերցա-
նութիւն, թարգմանութիւն հայերէնից ռուսերէն,
քերականութեան դիւանոր կանոնները (ստուգա-
բանութիւն և համաձայնութիւն): Հայոց և ռու-
սաց լեզուների դասերի թիւը բոլոր բաժանմունք-
ներում հաւասար է: Առաջին տարվայ երկրորդ
կեսամսակի ռուսաց լեզուի դասերը տեւում են
կէս-կէս ժամ:

Հայոց պատմութիւնը և Հայաստանի աշխար-
հագրութիւնը սկսվում են դ. տարվանից: Հայոց
պատմութեան դասընթացը սխառմամտական չէ,
սկսում է Հայկից, յետոյ Արամ, Արայ Գեղեցիկ,
Տիգրան, կամ Տրդատ, Արշակ Բ., Սահակ և Մես-
րոպ, ապա Վարդան Մամիկոնեան: Դ. տարին
հայոց պատմութիւնը անցնում են մինչև Գայլ
Վահան: Ե. տարին սկսվում է արաբացոյց ար-
շաւանքից, անցնում են գլխաւոր պատմութիւն-
ները՝ հասցնելով մինչև նորագոյն ժամանակները:
Հայաստանի աշխարհագրութիւնը անցնում է
հայոց պատմութեան հետ շատ համառօտ կերպով:

Ռուսաց պատմութիւնը և Ռուսաստանի աշ-
խարհագրութիւնը սկսվում են դ. տարվանից:
Սկսվում է պատմութիւնը նախնի սլավոններից:
Նրանց կենցաղավարութիւնից և հաւատալիքներից,
և անցնելով գլխաւոր մասերը հասցնում են մինչև
չև ներկայ օրերը: Պատմութեան հետ անցնելով
է համառօտ աշխարհագրութիւն, երկուսն էլ ռու-
սաց լեզուով: Ռուսաց պատմութեան, Ռուսաս-
տանի աշխարհագրութեան և հայոց պատմութեան

—Հայաստանի աշխարհագրութեան դասերը եր-
կու բաժանմունքներումն էլ հաւասար են:

Փութաբանութիւնը սկսվում է առաջին բաժան-
մունքից: Ե. տարին անցնում են կոտորակներ
աղաչոց ուսումնարաններում. նոյնպէս և համա-
ռօտ հարթաչափութիւն: Դասընթացը սովորական
է: Ընդհանուր աշխարհագրութեան և բնական պատ-
մութեան ծրագրերի մանրամասնութիւնները
չեն զրկված: Բնական գիտութիւնները երրորդա-
կան տեղ են ընունում:

Աղբային-եկեղեցական երկրագործութիւն: Տղայոց
համար դ. և ե. տարին ձայնագրութիւն (շարա-
կանի ուժ ձայները):

Գծագրութիւն և երկրագործութիւն բոլոր բաժան-
մունքներում:

Ձեռագործութիւն օրիորդաց ուսումնարաննե-
րի բոլոր բաժանմունքներում:

Ծրագրեր այնպէս է կազմված որ պէտք է իւ-
րաւանչիւր դպրոցում մանրամասն ծրագրի պատ-
րաստել ուսուցչներին համար: Որոշված են ե-
կեղեցական և կայսերական տօները: Կանոնները
և ծրագրերը պարունակող տետրակում առանձին
ուշադրութեամբ որոշված են այն ձևերը, որոնց
կերպով պէտք է կազմվեն և պատրաստվեն դըպ-
րոցների կահկարասիքի, ուսումնական պիտույքնե-
րի, մուտքի և ելքի մատենաները, տարեկան ու-
սումնական հաշիւների տետրակները, ուսուցչին-
քի և աշակերտների մատենաները, դպրոցների
օրագրութիւնները, աշակերտների և աշակերտու-
հիւնների վկայագրերը, և խնամքով ցոյց է տրված,
թէ ինչպէս պէտք է գրել, ձև պէտք է ստորագրի,
հրտեղ պէտք է գրել տարեթիւը, համարը, թէ
որտեղ պէտք է գրել աշակերտի կամ աշակերտու-
հու անունը, թւանշանը, ծանօթութիւնները, և
այն: Այդ բոլորը կողարկվեն ուսումնարաննե-
րին գործադրելու համար:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏՐԱԽԱՆԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Ձեր
լրագիր № 76-ի մէջ, իբրև լուր տրված մի պա-
րտն իմանալով, որտեղ կրատուն նկարագրում է
Աստրախանի հայերի կիսաբնակ, հաղորդելով որ
նրանք օտարացած են իրանց եկեղեցուց, մայրենի
լեզուից, մի ցուալի տպաւորութիւն գործեց սե-

ղիս հայերի, մանաւանդ երիտասարդ սերունդի
վրա: Միայնվում է թղթակիցը հաւատարմելով որ
աստրախանցի հայերին չեն հետաքրքրում ոչ հա-
յոց եկեղեցին, ոչ թատրոնը, ոչ լրագրութիւնը,
ոչ էլ դպրոցները: Ընդհակառակն, անգիս հայերը
օրից օր աւելի են հոգում իրանց դպրոցների մա-
սին, աշխատում են գեղեցիկացնել, բարենորոգել
դպրոցները, այստեղի եկեղեցիները, դպրոցները,
աղքատանոցը կարող են օրինակելի համարվել:
Այստեղի հայերը միանշանակ յիտ չեն մնացած
ոչ ազգային զգացմունքից, ոչ էլ ժամանակի պա-
հանջներէրից: Մենք կարծում ենք որ լրատու պա-
րտն ծանօթ չէ աստրախանցի հայերի կեանքի
հետ:

ԱՐԴԱՆՆԻ մեր թղթակիցը հաղորդում է մեզ
հետևեալ հետաքրքիր տեղեկութիւնները Համամ-
լու գիւղի մասին և այդ գիւղին չըրակայ տեղերի
մասին: «Մի ժամանակ Համամլու գիւղը լաւ դը-
րութեան մէջ էր, չնորսով նախկին քահանայի և
տանուտէրի, իսկ այժմ գիւղը բարոյապէս և մտա-
ւորապէս ընկած դրութեան մէջ է: Գիւղը ոչ մի
հատ լրագիր չէ ստանում և գիւղացիք ոչինչ չեն
կարդում. լաւ կը լինէր եթէ գիւղացիք ստանա-
յին «Աղբիւր», «Արձագանք» և «Մշակ» հրատա-
րակութիւնները: Համամլու գիւղից դէպի Աշտա-
րակ, հեռաւորութեամբ 15 վերստ, գտնվում է
Փամբ անուանված քրդերի գիւղը, որի բնակիչնե-
րը, բոլորն էլ մեծ և փոքր, խօսում են հայերէն
բարբառով, թուով 40 տուն են և պատկանում են
եղիւղի աւված աղանդին, որ ամենին չէ խոր-
շում լուսաւորչականութիւնից: Սոս Ժամանակ-
ներում Փամբ քրդերը պատրաստվում էին գաղ-
թել Անի քաղաքից 40 վերստ հեռաւորութեամբ
գտնված տեղը: Սրանք խնդրում են ունենալ մի
հայ քահանայ, ունեն մի չքեղ եկեղեցի որ հին
դարերից է մնացել Անի քաղաքից ոչ հեռու: Նը-
րանք գանդատվում են նախկին թեմական տե-
սուչ պ. Պետրոսից, որ թույլ չէր տալիս իրանց
երկրաներին ընդունել Համամլուի հայոց ծխա-
կան դպրոցում: Դեռ 1883 թվին ինչեալ քրդերը
աշխատում էին որ իրանց երկրաները ընդուն-
վէին հայոց դպրոցում: Չարմանալի է որ մենք
ինքներս միշտ աշխատում ենք յետ մեզ դէպի
լուսաւորչականութիւնը դիմադրելին:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿԵՆՏՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԽՆԴԱՐԱՐՈՒԿ ԱՂԶԻԿԸ

Մի քանի օր յետոյ, իրիկուան մը դէմ, Ար-
թաքի աղայ կանցնէր Պոլսոյ կողմը և տպարան
երթալով կը գտնէր Ղուկաս աղան, ու միասին
պէտք եղած կարգադրութիւնները կընէին: Որո-
շեցին որ պատրիարքարանի նշան դրուած օրը,
քննէ պիւնէին, Ղուկաս աղայ պիտի յանձնէր
փեսացուին տասներեք արժէթուղթեր: Իսկ Ղու-
կաս աղայ իր կողմէն, իր ծախքով պիտի չինէր
Արմիկին վեց ձեռք ձեռնակեղծին, երկու շըշա-
ղգեստ, մէկ զլլաւոր, ձեռնոց մը և ուրիշ մի
քանի մանր մուտք բանիք: Բաղնիքի թախը մ'
ըն պիտի տար: Արթաքի աղան այս մասին շատ
պնդեց, բայց Ղուկաս աղայ դիմադրեց.

—Աս մէկն ալ իմ խօսքս ըլլայ, կըսէր Ղու-
կաս աղայ. կեսուր չունի, տալ չունի, ներ չու-
նի, ինչ պիտի ընէ բաղնիքի թախըմը, որս հետ
բաղնիք պիտի երթայ:

Մնաս բարով, երթաս բարով ըսին և բաժնուե-
ցան իրարմէ: Արթաքի աղան մի քիչ նեղացած
էր, անպատեհութիւն մը կը չարտարէր անոր
ուրախութիւնը: Մեծ պահել երկրորդ շարաթին
էր, ի հարկէ հարսնիք կարելի չէր. յետոյ կուգայ

հարսնիք չըլլալով ծնողը հոգ մը պակաս կունե-
նան:

—Իրաւ որ սա մեր սուրբ հարց իմաստութեա-
նը խօսք չը կայ, անմասն բան է:

Ղուկաս աղայ շատ իրաւունք ունէր պահա-
նալու սուրբ հարց իմաստութեան և սնունդ դրած
օրէնքներուն վրայ: Ո՛չ ապաքէն չնորհաւ այդ օ-
րէնքներուն Ղուկաս աղայ կունենար բաւական
ժամանակ մտածելու. «Թէ ինչպէս պատրաստել
Արմիկին համար չըջաղեցաւ ու ձեռնակեղծէ:
Այս պէտքերն հոգալու համար Ղուկաս աղայ կը
կարօտէր տան և հինգ ոսկույ, որ գտնել այդ
գումարն անմիջապէս: Քառասուն տարի էր գրա-
չարութիւն կընէր, առանց փոքրիկ գումար մը
աւելցնել կարենալու. չէր կըցած խնայողու-
թիւն ընել: Շատ ատեն պարտաւ մնալ, հիւանդա-
նալ կը կործանէր գրաչարին տունը. Ղուկաս ա-
ղայ կուտէր այժմ շարաթին վեց մէծիւր *), դը-
րաչարներուն էն բարձր շաղաթակարը, և այդ
գումարով թէ ինչ պիտի տալէր, թէ ընտանիքը
պիտի ապրեցնէր, թէ երթնելութեան ծախսերը
պիտի հոգար. որ մէկն ըսնէր: Գիտայ, կան հի-
ւանդութեան օրերն, երբ ու է վճարում չը լինի:
Քառասուն տարուան մէջ շատ պատահած էր որ
Ղուկաս աղայ պարտաւ մնար, բայց այժմ գոհու-
նալութիւն մը ունէր, ալ ևս ենթակայ չէր պա-
րտաւ մնալու վտանգին: Կար տասը տարի որ
կաշկատէր շարունակ մի և նոյն տպարանին
մէջ. ամենին հին աշխատատեղն էր այդ տպարա-
նին և երկու չունէր թէ կը հանեն դիմքը:

Ղուկաս աղայ տասն և հինգ ոսկի գտնելու

*) 10 ռուբլի.

համար յոյսը դրած էր տպարանին վրայ: Կը յու-
սար թէ տպարանը երաշխաւոր ցոյց տալով կըր-
նար տոկոսով փոխառութիւն մը ընել, ամէն շա-
բաթ մաս առ մաս վճարելու պայմանաւ: Բայց
ժամանակի կը կարօտէր յաջողեցնելու համար այդ
փոխառութիւնը.—եթէ երբեք կարենար յաջող-
նել, բայց անշուշտ Աստուած կը գլխար այդ որը
աղջկանը:

Ո՛չ հայր ճանչցած էր այդ աղջիկը, ոչ մայր.
1865-ի մեծ ջղուռային վեց ամսուան էր երբ մե-
ռան հայրն ու մայրը: Որք, անտէր մնացած էր,
հորեղբայրն որդեգրեց զնա: Չաւակ չունէր Ղու-
կաս աղայ, ինքն ու կինը կը գորգաւրային Ար-
միկին վրա: Փափուկ աղջիկ մէր, կարմիր կար-
միր այտեր ունէր, խնձորի նման, կըսէին գրա-
թիւները: Ամէնքն ալ կը սիրէին Արմիկը, բայց
ծանօթներէն ոչ ոք կուզէր զնա իրեն հարս առ-
նալ, նոյն իսկ գիւնալուրը որ երկաթուղայ տը-
մէթութիւնը ունի: Արմիկ շատ կը խնդար, ինչ
որ ըսէին կը խնդար. երբ խօսք մը պիտի ըսէր
անմիջապէս թաշկինակը կը տանէր բերնին: Խըն-
դամովի աղջիկ մէր. դրացիներն անունը դրած
էին «կըլ կըլ պառաւալ»: Եւ այդ խնդամով դէմ-
քին վրայ գծաւորուած էր միամտութիւն և անմե-
ղութիւն:

Արմիկ սրտանց կը սիրէր ամուսնան ու եւն-
կէն, և անոնցմէ վերջ սրտին տալութիւնը պա-
հած էր հաւերուն: Հասնոցն էր միշտ, թուկա կը
դնէր, թուկա էր հանէր: Իրիկունները, սեղա-
նին վրայ, խօսակցութեան գլխաւոր առարկայն
հաւերն էին: Իսկ այժմ Արմիկ սիրաւ տուած էր
նշանածին: Ամէն կիրակի, կէս օրէն վերջ, Ար-

ՉԱՐԴԱՍԱԼՈՒ զիւղից մեզ գրում են հետեւեալը յուլիսի 24-ից: «Մեր գիւղում սաստիկ տարածված է այժմ դիֆթերիա տակաւ հիւանդութիւնը: Դա մեծ դժբաղդութիւն է գիւղացիների համար, մանաւանդ այս տաք ժամանակ: Հիւանդացողներին ոչ մի տեղից օգնութիւն հասնող չը կայ: Գիւղացին տարակուսանքի մէջ է. չը գիտէ իր բանին դէպ, թէ տանը նստի, իր չարչարվող երեխայի երեսին նայի: Օր չէ անցնում որ մի երեխայ դո՛ւ չը գնայ այդ ցաւին. մի օր էլ չորս երեխայ մի քանի ժամվայ ընթացքում մեռան: Գիւղի տանտէրը ամեն բանի համար պրիստովին բապոյտ (գեկուցում) է տալիս, իսկ դիֆթերիոսի պէս աղետի վրա ուշադրութիւն դարձնող չը կայ: Մեզ մօտ հունձը արդէն սկսված է. արդէն հնձում են գարին, որ անցեալ տարվայ հետ համեմատած շատ քիչ է: Իսկ ցորեն ամենեկին չը կայ. կարկուտը այս տարի ցորենին շատ վնաս է տուել:»

ՇՈՒԱՎԷՐԻՑ մեզ գրում են հետեւեալը: «Յուլիսի 27-ին այստեղ ս. Աստուածածնի եկեղեցում, խուռն բազմութեան ներկայութեամբ, մի 18 տարեկան թուրք աղջիկ, որը սիրահարված է մի հայ երիտասարդի վրա և ուզում է ամուսնանալ նրա հետ, միտովեցաւ և ընդունեց լուսաւորչական կրօնը:»

Մեզ գրում են ՇՈՒԱՎԷՐԻՑ հետեւեալը: «Այստեղ մի վատ սովորութիւն կայ. երբ մէկը հիւանդանում է, նրան խմացնում են «օտ» ասված դեղը, որը չինում են այստեղ յայտնի մի կենդանու ամորձիքներից: Այս տարի այդ դեղը ընդունողներից ոչ մէկը չտուղջացաւ: Առհասարակ այստեղի «գալաքները» և «հէքիմները» այդպիսի վնասակար միջոցներ շատ են գործ դնում: Յաւալին այն է, որ գաւառական բժիշկը ուշադրութիւն չէ դարձնում այդ բանի վրա, և միշտ էլ խոյս է տալիս հիւանդներին այցելելու, չը նայած որ նրան դիմում և հրաւիրում են:»

ՎԱՍԱՐԵԱՍՏԻՑ մեզ գրում են «Մեր գիւղը ունի աւելի քան 500 տուն ժողովուրդ, բայց մինչև այսօր էլ չունի մի բարեկարգ ծխական դպրոց: Գիւղացիներից շատերը ձգտում են այս կամ այն աղբիւրով ունեցող մարդոց ոտերը լիզելով՝ դեղերը իրանց որոց ձեւարանում: Այսպիսով ձեւարանում դեղերով են տեղացի հարուստների որդիքը: Այդ էլ մի պատճառ է, որ ծխական դպրոցը ընկած դրութեան մէջ է, որովհետեւ միմիայն չքաւորները անկարող են դպրոցը ապահովել: Մանաւանդ ձեւարանի վարժապետները ընէ շատ անտարբեր են դէպի գիւղի դպրոցը և առանց վարձատրութեան չեն կամենում իրանց ազատ ժամերից մի քանիսը նուէրել դպրոցին:»

Թաքի աղան այցելութեան կուգար. և այդ կիրաւիներն աղջկանն համար ուրախութեան օրեր էին: Փեսայուն թէպէտ մի քիչ հաստ մարդ էր և սակաւախօս, բայց հզօր կերպով աղագած էր Արմինի վրայ, որ տկար էր բնութեամբ:

Երբ կուգար Արթուրի աղան, ժամ մը կարտ կը խաղար Ղուկաս աղային հետ, յետոյ չորսը միասին կերթային պարտի: Անգամ մը գնացին նաւակով մինչև Քեթիքի մէջ, և Արմինի սրբատին մէջ անջնջելի մնաց այդ աւուր հրապոյն: Ընդհանրապէս ուշ կը վերադառնային. Արթուրի աղան չոգնեաւ կերթար, իսկ միւսներն ուրախ դուրսէր կը ձաշէին:

Բայց մինչ այս մինչ այն մեծ պահը վերջանաւ վրայ էր և Ղուկաս աղայ չէր կրցած տակաւ յաջողեցնել փոխառութիւնը: Մտաւտանջութիւնը զինքն առած էր:

— Դ.

Ամէն բանի մէջ «խորհուրդ մարդկան, կամք Աստուծոյ» ըստած է: Ապրիլի առաջին շաբաթը պատահեցաւ մի ծանր դէպք որ խանգարեց Ղուկաս աղայի բոլոր հաշիւներն:

Գրաշարներու համար գարունը սև եղանակ է: Թուշուներու դայալիկները կը հնչուին անոնց ականջներուն ինչպէս բուրու մայիւններ: Ծաղիկներու առաջին բուրումները կը սփռեն անոնց շուրջը գերեզմանական հոտ մը: «Անօթի պիտի մնաս» անաւտիկ այն աւետիսը դու գարունը կը բերէ Պոլսոյ հայ գրաշարին: Գարունը եկած է. օրերը երկար են և գրաշար մը կարող չէ միթէ աշխատել մի քանի ժամ աւելի քան ձմեռը: Բարեմն ամէն տպարանագետ կրնայ ա-

ՍԱՍԱՐԵԱՍՏԻՑ մեզ գրում են: «Յուլիսի 22-ին տեղին հասարակութիւնը ընտրեց 30 պատգամաւորներ, որոնք ընտրելու են ծխական ուսումնարանների համար չորս հոգաբարձու: Այստեղ են սրբազան առաջնորդի հրահանգին:»

«Մշակի» № 84 մէջ տպված Կոթորից ուղարկված նամակում, առաջին սիւնակի 10-րդը տողի վրա վերինից մտաւ մի սխալ: Տպված է. «Այժմ ամառանոցների թիւը հասնում է 150-ի»: Պէտք է տպվեր այսպէս. «Այժմ ամառանոցների թիւը հասնում է 100-ի»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐԻՑԻԱ

Թիւրքիան օրից օր ֆինանսական ճգնաժամի մէջ է խորասուզվում: Վերջին տարիների պատմական իրողութիւններն էլ մի կողմից նպաստեցին Օսմանեան պետութեան տնտեսական քայքայմանը: Մինչդեռ անհրաժեշտ էր զարկ տալ երկրի ներքին արդիւնաբերութեան ծաղկելուն, մինչդեռ հարկաւոր էր առանձին ուշադրութեամբ ծաղկեցնել երկրի հարստութիւնների մշակութիւնը, մինչդեռ հարկաւոր էր միջոց տալ ժողովրդին գէթ մի քանի քայլ անելու խաղաղ, տնտեսական և բարոյական զարգացման մէջ, և միւս կողմից կարգի բերել երկրի վարչական քայքայված մեքենան,—Թիւրքիան այդ ծանր միջոցին, ստիպված էր պատերազմի պատրաստիլ, և նոյն իսկ մօտիկ անցեալում՝ զօրք ուղարկել թէ դէպի Բալքանյան սահմանները, և թէ դէպի Յունաստանի ափերը: Այդ դեռ բաւական չէ. Պոլսից եկած տեղեկութիւնները միշտ այն միտքն են պարունակում, որ Բ. Գուռը պատերազմական պատրաստութիւններին մէջ է: Այդ բանը մի կողմից ցոյց է տալիս և հաստատում այն ճշմարտութիւնը, որ Պոլսի կառավարութեան ղեկավարները կասկածով են նայում Բալկանեան այժմեան գործերի վրա, և իրերի ներկայ դրութեան մէջ մի հատուտ խաղաղութեան գրաւական չեն գտնում: Այդ տաւանվող դրութիւնը աւելի ու աւելի է նպաստում երկրի տնտեսական անկմանը: Տաճկաստանի շատ կողմերը ամայութեան պատկեր են ներկայացնում: Պետութեան հպատակները չեն գտնում քաղաքական հաւասարութեան սկզբունքները վրա հիմնված օրէնքի հովանաւորութեան ներքոյ: Պետութեան անարժան պաշտօնեաներն էլ աւելի ու աւելի լարում են երկրի աղքատաւորութիւնների յարաբերութիւնները: Օրից օր ընկնում է վաճառականութիւնը, օրից օր թուլանում է արհեստը, օրից օր խախտվում են ժողովրդեան սպասով կեանքի պայմանները: Աւելանում է դժգոհութիւնը թէ եւրոպական Տաճկաս-

տանց անպատեհութեան պակսեցնել իր գրաշարները: Տարւոյն ամէն եղանակին հայ գրաշարը պարտաւոր է ելնել տունէն և դաշ տպարան երբ կը ծագի արեւ. ու մութը երբ կը սկսի տիւրկ այն պահուն միայն կրնայ մեկնիլ տպարանէն: Եւ անս գարնան կը տեսնենք խումբ խումբ գրաշարներ որք ձեռքերնին ծալած կը նստեն: Տրտում տխուր կը մտածեն թէ ինչպէս ձարեն օրուան հացը: Այն կուշտ կէս անօթի կանցնեն գարունը ու ամառը, և երբ աշնան գործ մը ձարեն արդէն ընկճուած են պարտքի ներքեւ, խանգարուած են իրենց բոլոր գործերն: Եւ սակայն ըստ են թէ «արուեստը ոսկի ապարանջանք է»:

Ուրեմն դարնան սկիզբն տպարաններու մէջ տխրութիւնը մեծ է. գրաշարները արտադրող մէջ են թէ ո՞վ իրենցմէ պիտի զրկուի օրուան հացէն: Սակայն կը գտնուի գրաշարներ որք ազատ են այդ երկրի շնորհիւ իրենց ճարտարութեան և երկար տարիներու ծառայութեան մի և նոյն տպարանին մէջ: Մենաշնորհաւ այդ կարգի գրաշարներն էր Ղուկաս աղան ալ. տասը տարի էր կը ծառայէր մէկ տպարանի մէջ և երբէք չէին հանած դնա: Այդ տարին, Ծաղկաղագի շաբաթ իրիկունը, մինչ գրաշարները կը հագնէին իրենց զգեստներն և կը պատրաստուէին մեկնելու, զգրաշարագետը մէկ կողմ կանչելով Ղուկաս աղան ըսաւ.

— Եֆէնդին կըսէ որ ան երկուշաբթի չը գաս: Գրաշար մը ձամբելու համար գործածուած սովորական բանաձևը այդ է: Ղուկաս աղայ զարմացած նայեցաւ: — Կատակ կընես, ինչ կընես, ըսաւ: — Ինչ կատակ պիտի ընես: Գիտես որ մէկը

տանում և թէ փոքր-Ասիայում: Այդ ներքին ծանր դրութեան ժամանակ Բ. Գուռը առանձնապէս փողի մեծ կարեւորութիւն ունի: Սակայն փող չը կայ: Վերջին ժամանակները արուած մի քանի փողերի փոխառութիւնները բաւական չեղան հարկաւոր պիտոյնների համար: Լուրիքից երևում է, որ սուլթանին յայտնի է այդ նեղ դրութեան պատմութիւնը, և նա հրամայել է խորհել այդ մասին: Բայց չը նայած այդ բանին, գործերը կարգի չեն դաշ: Օրից օր դրամատէրերի հաւատը դէպի կառավարութիւնը կամենում է, դրանցից շատերը միանգամայն չեն կամենում որ և է գործ սկսել պետական գանձարանի հետ: Կառավարութիւնը շատ անգամ առաջարկութիւն է անում դրամատէրերին՝ ըսելու սել երկրի մէջ որ և ինչ արդիւնաբերական ձեռնարկութիւն, բայց այդպիսի, շատ անգամ խիստ զեղծունեքի մասին տեղեկութիւն չունի, թէ և առհասարակ ատում է զեղծում գործողներին: Տնտեսական այդ անկումը ծնեցնում է ընդհանուր քայքայում: Հասկանալի է, թէ ինչպիսի մեծ չարք է երկրի համար, այն էլ այդպիսի քայքայման ժամանակ, պատերազմական պատրաստութիւններ տեսնել: Այդ դէպքում էլ գլխաւոր ծանրութիւնը ընկնում է հպատակ ժողովրդեան վրա: Ինչ է սպասում այդպիսի դրութեան ժամանակ Թիւրքիան, երբ մանաւանդ Բալկանյան չէ խաղաղութիւն, անա ուշադրութեան արժանի խնդիրը:

ՆԱՄՍԱ ԹԻՒՐԻՑԻԱՅԻՑ

Վան, 30 յունիսի
Երեսփոխանական ընտրութիւնը իբր երկու ամիս է ի վեր սկսուած լինելով, մինչև ցարդ 22 երեսփոխանք միայն կրցան ընտրուիլ. թէ մինչև ցարդ ինչ դերին, ինչ ճնշումներն ի գործ դրուեցան, յանդուգն համարձակութիւն պէտք է նկատարեցու համար, մանաւանդ որ շատ մը պարագաներ հասկանալի պատճառներով չեն կրնար հրատարակուիլ:

Նախ սկսաւ եկեղեցական 7 երեսփոխանաց ընտրութիւնը և աւելորդ է ըսել որ բոլորն ալ իւր կուսակիցները ընտրուեցան. թէ ընտրութեանքն շատերը լինեն, բոլորովին տգէտ կամ անբնական պատրաստութեանց ներքեւ, բաւական է, որ սրբազանին կուսակից լինելու ամենամեծ արժանիքն ունեն և Պօղոս եպիսկոպոսի հակառակորդ կուսակցութեան պատկանող եկեղեցականքը, ընտրելից հետագայով դասին մէջը անգամ չը

պակսեցնելու է, էֆէնդին ըսաւ որ քեզի ձամբայ տրուի, վասն զի ամենէն լեցուն շաբաթականը դուռ կառնես:

Ղուկաս աղայ ոչինչ կրնար ըսել. զգեստը հագաւ, գնաց շաբաթականն առաւ և դուրս ելաւ: Էֆէնդին արդէն մեկնած էր:

Ինչ անօրէն մարդ, կըսէր ինքիւնը, ասանկ օրով մարդ ձամբէլ: Վախ իմ աշխատութիւններու: Արարել Ղուկաս աղայ այնպիսի գրաշար մէր որ տպարանին գործն իբրեւ իր անձնական գործը նկատած էր միշտ և ըստ այնմ աշխատած:

Ղուկաս աղայ ոչ կրնար, ոչ Արմինին յայտնեց պատահած դժբաղդութիւնը: Ինչ հարկ պարտաւորեց զանոնք ևս տխրեցնել: Յաջորդ օրը ծաղկաղագի կիրակի լինելով անպատշաճ էր որ Արմինին նշանածը կատարէր իր սովորական այցելութիւնը, և Ղուկաս աղայ օրը շատ տխրութեամբ անցուց:

Երկուշաբթի առաւօտ ըստ սովորութեան կանուխ ելաւ Ղուկաս աղայ. իջաւ Պօլիս. աստ անդ դեղերեցաւ մի քանի ժամ. կէս օրին մօտ գնաց տպարան և մտաւ Էֆէնդինին խոցը: Բարեբաւ, խեղճով կերպով կանցեցաւ անոր դէմ: Էֆէնդին մի քանի բոյզ վերջ գուլար վեր առաւ:

— Բարեւ, ինչ լուր, ըսաւ: — Էֆէնդին, ձանր՝ աս մեզի շաբաթ իրիկուն ձամբայ տուին. հրամայեցինք էք ըսել: — Ինչ ընես Ղուկաս աղայ. դիտես, օրերը երկուսն են. գործերն ալ յայտնի են. աւելի շաբաթական տալ ձեռք չը տար: — Բայց Էֆէնդին, այսքան տարի է հրապարակին վրայ եմ. տասը տարի ալ է հրամայեցիք քո-

կրցան մտնել, թէ և ցանկին մէջ կը գտնուէին շատ ուսեալ և արժանաւոր անձինք: Գիտուութիւն եղած է, որ քուէներու գիրը ամենամեծ մասամբ միատեսակ էր, թէ և եկեղեցականք անշուշտ քուէ մը գրելու չափ կրնային գրել: Քուէ տալու համար առաջնորդարան մտնող եկեղեցականաց, դահլճին մէջը գրուած քուէթուղթ կառաւարկուէր տեղոյն սպասաւորներէն, և զայն մերժելու համարձակողք պէտք էր աչք առնէին շատ մը նիւթական վնասներ: Չեմ յիշեր որ գիւղերու եկեղեցականաց թէ և յատուկ հրաւիրութեամբ զընկուած էր, սակայն սրբազանը հարկ համարած էր յարուկ սուրհանդակ մը ևս ղրկել անոնց, ի հրաւիր քուէտուութեան: Նախ որոշված էր կղերական 7 երեսփոխաններէն 2-ը վարդապետ ընել և այդ վարդապետներն ալ որոշուած էին, մին Ղուկաս աղայ, միւս Էֆէնդին: Բայց քուէտուութեան միջոցով զանաւոր մը: Գիտելի է, որ ոչ մին չը քուէարկուեցաւ վարագի միաբաններէ:

Եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութիւնէն յետոյ ձեռնարկուեցաւ աշխարհական երեսփոխանաց ընտրութեան: Վասպուրականի գաւառական ժողովը կը զաղկանայ 49 անդամներէ, որոց 7-ը կընտրուին եկեղեցականներէն, 7-ը չրջակայ երեք ժամ հեռաւորութիւն ունեցող գիւղերէն, 14-ը չրջակայ գաւառներէն և 21-ը քաղաքի թաղերէն: Գիւղական երեսփոխանք ընտրուեցան մաս մը նախաւոր և մաս մը վերջին կերակներ, բոլորն ալ պօղոսեաններէ: Այլապէս կարելի էր, զի շաբաթ մը առաջ փորձաշէման Ղեմալ և Տեօքեան Բարդուղէմէոս վարդապետները բոլոր գիւղերը շրջեցան, պատկերելով գիւղացոց որ քուէարկեն ի նպատակ սրբազանի կուսակցաց: Անից զատ նշանաւոր թիւրքի մը կողմանէ պատուէր դրկուած է քանի մը գիւղերու մի և նոյն իմաստով:

Մինչ այսպէս յիշեալ վարդապետները գիւղերը կը շրջէին, միւս կողմէն սրբազանի երեք գլխաւոր կուսակից աղայները, առեւտրական և օղաւորութեան պատրուակներով շրջեցան շրջակայ գաւառաց մէջը—Արճնչ, Բերկեր, Գաւուշ և Կարճկան—անշուշտ մի և նոյն նպատակով և մինչև ցարդ գաւառներէն ընտրուած երեսփոխանք նոյնպէս պօղոսեաններէն են:

Քաղաքի երեսփոխանաց ընտրութիւնը ամենէն վերջը պահուեցաւ: Այդ ընտրութիւնը պիտի կատարուէին ամսոյս 25-ի կիրակէն, սակայն հրահանգները զրկուելէ յետոյ, յանկարծ հրահանգ մը ևս ղրկուեցաւ, թէ ցանկերը առայժմ թող չը կախուին, մինչև որ պայրամէն յետոյ նորէն կը գրուի: Բոլորը դարմացան թէ քուէարկութեան

վը կը ծառայեմ. գիտէք թէ ինչպէս կաշխատիմ. հիմա կարգն իմն էր:

— Է՛հ, Ղուկաս աղայ, դիտես, ինչ ընես: Ասանկ յարմար դատեցի: Ամէն բան չեմ կրնար ըսել: Բայց Աստուած ողորմած է: Եթէ գործերը շատ նան, ու դուռն ալ տեղ մը գտած չըլլատ, քեզ վերջը կը կանչես:

— Շնորհակալ եմ. Աստուած պակաս չընէ, բայց հիմա ինչ ընես, ասանկ օրերով:

— Աստուած ողորմած է, Ղուկաս աղայ, Աստուած ողորմած է:

Եւ այս ըսելով Էֆէնդին ձեռքը նշան ըրաւ թէ կենալն այլ ևս աւելորդ էր: Գլուխը կախ, գրաշարը դուրս ելաւ ան ընկելով:

Գնա խեղճ Ղուկաս աղայ, բայց մի յոսար: Միթէ քառասուն տարիներու փորձառութիւնը չը սովորեցուց քեզ թէ որպիսի ճակատագիր պատրաստուած է դժբաղդ գրաշարին: Այ՛ո, աշխատէ քառասուն տարի. նպատակ ամէն տպարանի յաջողութեան, օգնէ ամէն լրագրի զարգացման, ամենին համբերելով առանց շաբաթականի. հեղինակները թող քեզ պարտական ըլլան իրենց համարուոյն ու փառաց մէկ մասը, անոնցմէ դեռ պահանջ ունես: Բայց կուգայ օր մը յորում աշխարհ չեն այնքան արատես որքան էին երբեմն: Հեղեղով ամէն կարգի զորհուրելի գրեր յոգնած են աչքերդ. խարապ եղած են: Օրն ի բուն նոյր վրայ կենարդ, մութ խոնաւ գետնաշարին մը վրայ կորաքամակ եղած ես. ձեռքերդ կը դողդոջան. օրը մի քանի տող պակաս պիտի շարես, ուրեմն ունեն իրաւունք որ աշխատես և սպրիտ:

Մեկնեցաւ Ղուկաս աղայ աչքերը սրբելով: (Կը շարունակուի)

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՄՈՐԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԵՆՐԻԿ ԳՅՈՐԾ, 30 յուլիսի: Ինժեներական վարչության աստիճանադրների դործի մասին, որոնք մեղադրվում էին ծառայության մեջ դուրս դնելու անկանխությունում, դատարանը վճռեց, պոլիտիկական կապերովին արձակել ծառայությունից, կապիտան Միխայիլին արտերկր Տոմսկի նահանգը, պորուչիկ Կապուլիկին համարել արդարացրած, դանձարանի կրած մեղանքները պահանջել բոլոր երեք մեղադրվածներին:

ԿԱՆՈՒԳՎԱ, 30 յուլիսի: Երեկ Նար գետի վրա, Տարուտինի մոտ գտնվող կամուրջը ջուրը տարաւ, որտեղ որոշված էր զորահանգէս կատարել:

ՊԵՏՏ, 30 յուլիսի: Տիսայի անուան տուած հրովարտական կայսրը յայտնում է իր ցաակցութիւնը այն սուտ բացատրութիւններ մասին, որ առաջ են եկել զինեղակապետի կազմակերպութեան մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնների պատճառով, թէպէտ այս փոփոխութիւնները կատարված են բացառապէս ծառայութեան օգտին, «միայնակութեան դօրը, ասուած է հրովարտական, ներշնչված է մի և նոյն հոգով, ինչպէս և իր բարձրագոյն պետը»: Այս ամենահաստատ գրաւականն է, որ զօրքը կատարում է իր պարտքը և հնու է կուսակցութիւնների քաղաքական ամեն տեսակ ձգտումներին: Թագաւորը կարծում է, որ լուրջ ճնշութիւնից յետոյ դործերը կը հանդարտվեն և Տիսայի այս ուղղութիւնով մատուցած ծառայութեանը յայտնում է իր կատարեալ վստահութիւնը:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 31 յուլիսի: Երեկ Թագաւոր կայսրը ընդունեց ինական դեսպան Յզենդի վերջին տեսակցութիւնը: Երեկ երեկոյան Թագաւոր կայսրը և Թագուհին կայսրուհին ուղեկցելով իշխան Կարլ-Լիւդվիգին և նրա ամուսնուն շրջապացեղին Կլեմենտինային ընտանիքը: Թագաւորական վերանորոգման միջոցին նուազածների խումբը, որը բաղկացած է բոլոր դուռներէ խմբերից, նուազեց, աւտորիական հիմեր, իսկ շրջապացութիւնից յետոյ նուազվեց արշալոյս երանակը:

ԼՕՆԻՕՆ, 31 յուլիսի: Այսօր երեկոյան լոբդմէրի մօտ տեղի ունեցած ընկերութեամ մարկիզ Սթրաբլըին ճառարտեսց, սրում ասեց, որ թէև ամբողջական տաճարային և եղբայրական հարցերը դեռ են վճռված չեն, այնուամենայնիւ, խաղաղութեան պահպանելու նշանները աւելի լաւ են քան թէ անցեալ տարիները: Կառավարութեան պարտաւորութիւնն է, իրանդիւլտի վերաբերմամբ, ինչը օրինական, բայց չը երկնել երբեք վրդովմունքից, վրտարանից կամ սպառնալիքից: «Գիտարութիւնները, ընդհանուց միմիայն, մեծ են, բայց կառավարութիւնը ազգից ունի կատարեալ լիազօրութիւններ նրա համար, որ վերականգնէ հասարակական կարգը, որի բացակայութիւնն ժողովրդի արդարացի անրաւականութեան իսկական պատճառն է:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 31 յուլիսի: Այսօր Պետերգոֆից ուղեւորվեց դէպի արտասահման էրցհերցոգ Կարլ-Լիւդվիգը իր ամուսնու հետ: Կոչա բարձրութիւններին ճանապարհ գցելին մինչև կայարանը Թագաւոր կայսրը Օգոտտափառ ընտանիքի հետ միասին:

ՄՕՍԿՎԱ, 31 յուլիսի: Վերջին չորս օրերում եկած շատ անձրևները մեծ մեղանք պատճառեցին. Մոսկվայի նահանգի համարեա բոլոր գաւառներում հեղեղաւոր ծածկել է բոլոր մարդերը և դաշտերը, քանդված են շատ շինութիւններ, կամուրջներ և ամրապատիւններ. ջուրը տարաւ շատ խոտ, դէղեր և փայտ:

ՈՒՋՈՒՆԱՒԱ, 31 յուլիսի: Այստեղ սկսել են զալ խորը նստած նուեր, նաւահանգիստի մօտ կանգնած են «Կաստրում», «Գադեստան», «Բարեատիսկի»: չղկնուեր և մի քանի աւազատաւոր շիտաններ: «Լեբեզ» ընկերութիւնը նշանակել է և կատարում է այնպիսի երթևեկութիւններ, որոնք համապատասխան են անդրկասպեան երկաթուղեան գնացքներին: Ի չնորհս կանոնաւոր գնացքներին, յարմարութեան և ծոցի խորութեանը, Ուղեւորական դառնում է փոխադրական կենտրոն սարանքների և ճանապարհորդների երթևեկութեան համար:

ԱԹԵՆԻ, 31 յուլիսի: Մակեդոնիայում աւազակութիւնը սաստկանում է, երեաքել են բազմաթիւ աւազակախմբեր, այս խմբերից մէկը դերեց մի Եպիսկոպոսի, որի համար պահանջում է մի նշանաւոր փրկանք: Թուրքերը, ըստ երեւոյթին, չեն կարող ճնշել աւազակութիւնը: Յունական սահմանների վրա նախադրութեան միջոցներ են դործ դրվում:

ՅԲԱՆՆԵՆԲԱՐԳ, 31 յուլիսի: Այստեղ հասաւ պետական քարտուղար Գլիս: ԲԵՐԼԻՆ, 31 յուլիսի: Վերջին կայսրը վերադարձաւ Բաբելսբերգ ամրոցը: Չինաստանի դեսպան Լիու-Փու-Ֆեն Յզենդի յաջորդը Բերլինի վրայով ուղեւորվեց դէպի Պետերբուրգ:

ՓԱՐԻՋ, 1 օգոտոսի: Երգուհայների դատարանը Լուիզա Միշէլին և երեք ուրիշ անդիա-նականներին, դէպի սպանութիւնը դրդելու համար, դատապարտեց չորսից մինչև վեց ամսվայ բանտարկութեան:

ԼՕՆԻՕՆ, 1 օգոտոսի: Առետուրի անկման պատճառով, «Կէնքէլի» ընկերութեան երկաթա-

ձուլական գործարանը դադարեցրեց աշխատանքները: Հաշարաւոր բանւորներ առանց հացի մնացին:

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

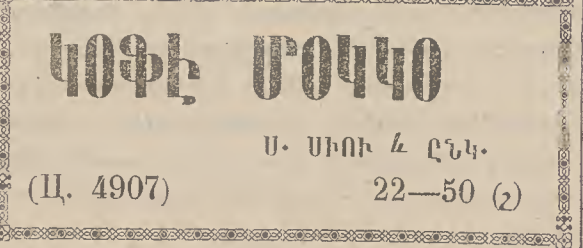
Խմբագրութեանը 1-6

Վաճառվում է օրինակներով և քանակներով 3-3

Վաճառվում է օրինակներով և քանակներով 3-3

Վաճառվում է օրինակներով և քանակներով 3-3

Վաճառվում է օրինակներով և քանակներով 3-5

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ւ
„ԿՈՂՈՊՏՎԱԾ ԵԿԵՂԵՑԻ“
ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՎԷՊ
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՄԱՅԻ
ԳԻՆԵ և ՄԷԿ ԲՈՒՐԸ
Թիֆլիսում վաճառվում է միայն Կենտրոնական գրավաճառանոցում: Օտարադադարացի դիմում են ուղղակի այս հասցեով՝ ВЪ ГОР. ТИФЛИСЬ, ВЪ ТИПОГРАФІЮ КАНЦЕЛІАРИИ ГЛАВНОНАЧАЛЬСТВУЮЩАГО, СЕРГІЮ СИМОНОВИЧУ НАЗАРОВУ.
3-15

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Ե Ր Կ ՈՒ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
Առետրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առետրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել դործական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ:
Աւանդելի առակայք ստրա են՝ 1) Առետրական հիստորիան, 2) Առետրական ֆուտբոլիստիկան, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուարանութիւն համարիչի վրա, 5) Առետրական օղթակցութիւն, 6) Առետրական և մուրհակի կանոնադրութիւն, և 7) Կեղադրութիւն:
Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնները օգոտոսի 25-ից, ամենայն օր, երեկոյան 5-ից, մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում՝ Սոլովակուհի Լարօրատուրնայեա փողոցի վերայ, 8 ովհաննէս Գորգանեանի տանը, № 11: Մարդերը ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶՐԻԱՊԷՍ եղբ. Մովսիսեանների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարադադարացի դիմում ենկուրսերի հիմնողին՝ ВЪ ТИФЛИСЬ, С. П. Мануэлянци.
6-15

Պարսկաստանի Ռաշա քաղաքի հայոց ընթերցարանի վարչութիւնը խոնարհաբար խնդրում է հեղինակներին, թարգմանիչներին և ուրիշ մասնաւոր անձանց՝ նպատակ Ռաշաի գրադարանին, ուղարկելով մի կամ մի քանի օրինակ իրանց հեղինակութիւններից, թարգմանութիւններից, և առհասարակ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներով գրեր: Գրքերը պէտք է ուղարկել հետեւեալ հասցեով. Баку, Г-ну Григорию Дильдарову. (Ռաշաի գրադարանի համար):
1-6

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱԲԱՅԻՆ ԱՐՀԵՏԱՏՈՐԱՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՈՒՄ
ընդունելութիւնները տեղի կունենան օգոտոսի 31-ից մինչև սեպտեմբերի 1-ը: Աշակերտների ընդունելութեան խնդիրները ընդունվում են ուսումնարանում օգոտոսի 1-ից մինչև 15 ամենայն օր, բացի առն օրերից, առաւօտեան ժամը 10-12: Խնդիրներին պէտք է կցված լինեն ծննդեան և ծաղկի պատուաստման վկայականներ: Առանց դուկումենտների խնդիրքներ չեն ընդունվում:
2-3

АРМЯНСКАЯ ПОЭЗИЯ
вЪ лицѣ Рафаила Патканяна
Г. ЧАЛХУШЯНА
Продается вЪ Тифлисѣ, вЪ Центральной книжной Торговлѣ. Цѣна 50 к.
3-10

COMPAGNIE DES MESSAGERIES MARITIMES
PAQUEBOTS-POSTE FRANÇAIS.
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳԱՑՈՒԹԱՆԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
(ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐՏԻՄ)
Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵԼԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ:
Հինգշաբթի, 7-ին օգոտոսի, ԲԱԹՈՒՄԻՑ դուրս կը գնայ շոգիւսաւ CAMBODGE ԿԱՄԲՕՋ ՆԱՆԱԿԵՍ CAMOIN (ԿԱՄՕԷՆ) մոնելով Կ. Պոլիս և Զմիւռնիա և յարակցելով (Եաֆա), Պորտ-Սէյդի և Ալեքսանդրիա գնացող ընկերութեան շոգեւաւերի հետ:
Տեղեկութիւններին մասին պէտք է դիմել ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱՐՈՒ պ. պ. ԲՈՒՐԿԱՅԱՐԻՆ և ԸՆԿ. իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԵՆՐԳ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՅԻՆ:
3-3

Թղլաւութեամբ նորին զերազանցութեան պ. Հոգաբարձուի Կովկասեան ուսումնական շրջանի, բայց եւ արեւ երեւանում ԵՐԿԻԱՍԱՐԱՆՅԱՆ ԱՐԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ, պատրաստում եւ կրտսերական զինադիպի և ուսուցչական սեմինարիայի համար աշակերտներ, ունեւնաւ ԿՐԿՆՈՂԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ: Հիմնադիր Գ. Ազատեանց:
Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել պ. Ներսէս Սիմեոնեանցին երեւանում:
2-3